

Weet wat er speelt. Nieuwsbrief 10

Stichting VPSG –advies en ondersteuning bij vragen rond seksueel geweld, godsdienst en zingeving

Nieuwe Groenmarkt 8, 2011 TW Haarlem

023 5328222 www.vpsg.nl

banknummer: NL37INGB0000390070

Afscheid Marthe Link 14 oktober 2014

Na minstens 25 jaar VPSG, eerst als bestuurslid en daarna als pastorale/levensbeschouwelijke counselor neemt collega Marthe Link op 14 oktober 2014 afscheid. Er wordt als cadeau aan haar een **symposium** georganiseerd. De hoofdlezing met als thema *Schaamte – een teer punt in een kostbaar leven* wordt gehouden door dr. Hanneke Meulink-Korf. Zij is universitair docent em. Praktische theologie, werkzaam in contextueel pastoraat. Verder zal Marthe zelf aan het woord komen over haar ontwikkeling in pastorale/levensbeschouwelijke counseling van slachtoffers van seksueel misbruik. Zodat wie wil kan profiteren van haar grote kennis en kunde. Er is een toepasselijke viering en alle mogelijkheid tot ontmoeting. **Plaats:** Doopsgezinde kerk, Frankestraat 24 Haarlem. **Tijd:** 13.00 – 17.00 met aansluitend ontmoeting tot 18.00 uur.

In verband met de organisatie graag opgeven! Bijdragen voor cadeaus via ons banknummer.

Nieuwe collega. Inmiddels is al in dienst getreden **Judith van der Werf**, tot voor kort predikant bij het IKONpastoraat, totdat dit in 2013 werd opgeheven.

Seksueel geweld tegen kinderen.

Naar schatting worden zo'n 62.000 kinderen jaarlijks voor het eerst slachtoffer van een vorm van seksueel geweld. Dat constateert Corinne Detmeijer, Nationaal rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. De daders zijn meestal man (98%) en bekenden van het kind. Om hoeveel daders het gaat is onbekend. Van degenen die in beeld komen, vaak via justitie, is 20% pedofiel. Een op de drie kinderen (32%) maakt ooit een vorm van seksueel geweld mee, meisjes het meest (41%). Niet ieder slachtoffer ziet zichzelf als slachtoffer, meisjes eerder dan jongens. Oudere kinderen lopen meer risico dan jonge kinderen. Andere risicogroepen zijn kinderen met een beperking, kinderen uit gezinnen met alcohol- of verslavingsproblematiek, samengestelde gezinnen of eenoudergezinnen. Problemen die de rapporteur meldt zijn dat er slechts een laag percentage wordt herkend, nog minder bij de politie wordt gemeld, en daarvan nog minder tot aangifte leidt. *Veel slachtoffers vertellen pas jaren later wat hen is aangedaan.*

Onder het mediageweld van grote zedenzaken blijft des te meer verborgen wat kinderen thuis op dit zelfde moment lijden.

Is spreken goud en zwijgen zilver? De rol van de media bij seksueel misbruik-dilemma's en handvatten.

Regelmatig wordt de VPSG door media benaderd om een bijdrage te leveren aan een radio- of Tv-programma. De aard van de bijdrage plaatst ons vaak voor een dilemma. Dikwijls draait een aardig voorgesprek met een redactie uit op het verzoek om een slachtoffer van seksueel misbruik te leveren. Wij zijn daar zeer terughoudend in. Aan de andere kant vragen juist slachtoffers ons erom om het seksueel misbruik naar voren te brengen en aan de kaak te stellen. Wanneer het wordt genoemd kan dat troostrijk zijn voor slachtoffers en kan er preventieve werking van uitgaan. Maar als je dan met dit thema in de media wilt verschijnen moet je daarop ook terdege zijn voorbereid.

Daarover ging onze in het vorige najaar gehouden conferentie. Daarbij wilden we ook graag direct van mensen die slachtoffer van misbruik waren horen wat zij belangrijk vinden.

Verbindend Theater pH5.nu (www.ph5.nu) bracht via terugspeeltheater de zaal in het hart van de problematiek. Opmerkingen uit de zaal werden ter plekke omgezet in muziektheater. Ervaringen van onzekerheid, angsten en nachtmerries, evenals durf, kracht en verbeelding werden indringend voor het voetlicht gebracht. En dilemma's over wel of niet naar buiten treden.

Het geplande podiumgesprek met columnist Asha ten Broeke en psychotherapeut André Lubbers over hun keuze om hun persoonlijke verhaal over verkrachting en misbruik door een priester in de media te brengen kreeg een iets ander karakter doordat Asha plots ziek was geworden. In haar column vraagt ze zich af waarom we zo weinig over verkrachting van vrouwen horen terwijl het cijfer daarvan in Nederland 11,7% is. Lubbers benadrukte dat hij de regie houdt door altijd tevoren na te gaan of journalisten die iets van hem willen zich wel voldoende in de materie hebben verdiept. Zo niet: geen bijdrage. Op die manier heeft hij goede ervaringen met een paar omroepen en het NOS-journaal. Hij is naar voren getreden omdat hij werd gevraagd en het verhaal van misbruik moet worden verteld.

Communicatieadviseur Ewoud Nysingh bracht naar voren dat optreden in de media een soort spel is, dat je moet leren spelen. Onervaren mensen moeten het of aan anderen overlaten of er iemand anders bijhalen.

's Middags diepten vier workshops de thematiek naar diverse kanten uit. In de ene kwam vooral het perspectief van slachtoffers aan bod. Zij willen erkenning van wat hen is aangedaan. In het geval van misbruik binnen (instellingen van) de Rooms-katholieke kerk gaat het om erkenning van relevante personen in de omgeving, van relevante kerkleiders en van de maatschappij. Annemie Knibbe die de workshop gaf heeft goede ervaringen opgedaan met het in de media brengen van de belangen van de VPKK (Vrouwenplatform kerkelijk kindermisbruik). Daarbij wil ze zich veilig voelen en gerespecteerd worden

Nysingh verzorgde een lichte mediatraining in zijn workshop, waarbij hij direct op vragen en kwesties van deelnemers inging.

In de workshop Kansen voor kerken ging het gesprek aan de hand van een actuele casus over de benadering van een kerkgemeenschap door een Tv-journalist na terugkeer van een zedendelinquent in een klein dorp. Ook de vraag wat naar buiten te brengen en wanneer tijdens een nog lopende zaak van seksueel misbruik in een pastorale relatie kwam aan de orde. Er waren een aantal deelnemers met posities in verschillende kerken voor wie dit brandende vragen zijn. Weloverwogen voorbereiding en maatwerk zijn bij mediaoptreden geboden.

De vierde workshop met onderzoeksjournaliste Henriette Smit van de IKON behandelde de gang van zaken achter de schermen van een Tv-programma. De mogelijkheden en de hindernissen. Aan het eind van de conferentie werden er plenair een paar *conclusies* getrokken over het thema. Zoals: luisteren is ook goud. Het verhaal moet verteld worden, maar kan sleets worden. Zet andere mogelijkheden in zoals facebook. Zwijgen over seksueel misbruik is geen optie. Maar wie in de media treedt moet het wel aankunnen. Dus niet zwijgen maar de grenzen bepalen.

De oorspronkelijke meldingen. Over geweld en seksueel misbruik tegen meisjes in de Rooms-katholieke kerk en de weergave daarvan in het tweede rapport Deetman.

Omdat in het eerste onderzoek van de commissie Deetman weinig aan bod was gekomen over misbruik van meisjes is begin 2012 een nieuwe onderzoeksopdracht gegeven aan de heer Deetman om seksueel misbruik, maar ook mishandeling meisjes aangedaan te onderzoeken. In maart 2013 zijn de resultaten gepubliceerd. Onmiddellijk daarna bleek dat dit rapport lacunes vertoont. Het VPKK (Vrouwen Platform Katholiek Kindermisbruik) heeft veel klachten ontvangen over verkeerd weergegeven, weggelaten, en verkeerd geïnterpreteerde getuigenissen. Tevens bleek dat veel vrouwen zich niet bij de commissie hadden gemeld omdat zij er niet van hadden gehoord of de meldtijd slechts zeven weken in de zomervakantie besloeg. Heel veel vrouwen die slachtoffer zijn hebben nu eenmaal veel tijd nodig om zich dit te realiseren en zich te beraden of zij dan ook nog een klacht zullen indienen.

Meer dan 200 vrouwen hebben zich inmiddels met hun verhaal bij de VPKK gemeld. De vrouwen van de VPKK hebben nu onder de titel hierboven een geschrift gemaakt met correcties op de tekortkomingen in het Rapport Deetman 02. Het complete verhaal is te vinden via de website www.vpkk.nl

Intussen heeft de VPKK al drie maal een lotgenotendag georganiseerd, met gemiddeld zo'n 120 deelnemers. Tijdens de lotgenotendagen komen niet alleen verhalen van ervaren geweld, maar ook de problemen bij het vinden van erkenning en schadevergoeding tevoorschijn. In de afgelopen periode hebben de vrouwen van de VPKK een aantal keren geprobeerd om in contact te treden met de kardinaal en met de vaste Kamercommissie. Zeer frustrerend is dat het Meldpunt voor oudere gevallen per 1 juli 2014 werd gesloten. De stap om te melden of in een procedure te stappen is voor slachtoffers nu eenmaal heel groot. Verzoeken om verlenging en grotere transparantie werden door de kardinaal en de voorzitter van de KNR afgewezen. Daarom is door een aantal vrouwen die hun klacht niet meer konden indienen een kort geding aangespannen.

Zie ook daarvoor www.vpkk.nl

Boek: Stil in mij. Overleven bij de nonnen.

De vrouwen van de VPKK hebben ook een aantal projecten op stapel gezet, zoals een oral history project in samenwerking met Atria.

Daarnaast hebben de schrijfsters *Danielle Hermans en Esther Verhoef* vrouwen geïnterviewd over hun ervaringen in RK tehuizen. Danielle Hermans en Esther Verhoef, *Stil in mij. Overleven bij de nonnen*. Bruna, 2014

Via het VPKK kwamen de schrijfsters op het spoor van 21 vrouwen die in dit boek hun verhaal vertellen over de gruwelijke ervaringen, van vernedering, opsluiting, mishandeling en seksueel misbruik in hun jeugd in katholieke instellingen bij de nonnen.

Hun boek kost € 18,95.

www.waar-zeggers.nl is de website waarop foto's worden gepubliceerd van vrouwen die binnen de Rooms-katholieke kerk zijn misbruikt. Zij poseren voor een groot doek met een kerkinterieur met in hun handen een bord met de woorden die "hun" dader tegen hen sprak. Vrouwen die zelf op de foto willen kunnen zich melden.

Vaticaan

Paus Franciskus heeft de Vlaamse **dr. Karlijn Demasure**, nu decaan van de Canadese St. Paul universiteit in Ottawa, benoemd tot hoofd van een internationale commissie die onderzoek moet doen naar seksueel misbruik binnen de Kerk. Het is opmerkelijk dat de Paus hiervoor een leek heeft gekozen. Zij gaat verantwoordelijken in de Kerk opleiden om beter met seksueel misbruik om te gaan. Wereldwijd moet er nog veel gebeuren, aldus Demasure.

Karlijn Demasure promoveerde in 2004 op het proefschrift *Verdwaald tussen liefde, macht en schuld. Pastorale begeleiding bij seksueel misbruik van kinderen, Leuven, 2004.*

Maatregelen in de RK kerk in België

In 2012 hebben de bisschoppen en hoge oversten naar aanleiding van actuele zaken van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen binnen de kerk over het hele land verspreid tien opvangpunten opgericht. Hierbij kunnen slachtoffers, hun naasten zoals partners, familie, collega's van slachtoffers, maar ook plegers en hun familie zich melden. Samen met hen wordt gezocht naar wat voor hen passend is. Dat kan zijn zoeken naar begeleiding, gespreken met oversten of bisschoppen, financiële compensatie, juridische ondersteuning. Zaken die niet verjaard zijn of waarvan de dader nog leeft worden aan justitie doorgegeven.

Onlangs werd een rapport uitgebracht over de jaren 2012-2013 van de kerkelijke opvangpunten voor seksueel misbruik van jongeren in een pastorale relatie, opgesteld door de Interdiocesane Commissie voor de Bescherming van Kinderen en Jongeren.

Wat aan het rapport opvalt is de grote betrokkenheid bij de ervaringen van slachtoffers. Laagdrempeligheid, vertrouwelijkheid en veiligheid zijn daarbij belangrijke werkingsprincipes. Kenmerkend is de zorg voor erkenning van de ervaringen van slachtoffers die onder andere tot uiting wordt gebracht in de zin: *De moed om grensoverschrijdend gedrag te melden verdient waardering.*

Het Jaarverslag is te lezen via www.Kerknet.be

Tegelijk met het Jaarverslag werd een brochure uitgebracht met beleidslijnen en handvatten voor het werken aan bescherming van kinderen en jongeren in de kerk : *Van taboe naar preventie.* De brochure is te bestellen via info@licap.be en kost € 4

Vraag door! Seksueel geweld in partnerrelaties.

Bij gesprekken of behandeling van huiselijk geweld komt het eraan verbonden seksueel geweld meestal niet aan de orde. Sinds 1991 is verkrachting binnen het huwelijk strafbaar. In

Nederland is nog niet veel onderzoek hiernaar gedaan. Maar Amerikaans onderzoek leert dat daar 10 tot 14% van de getrouwde vrouwen aan geeft meerdere keren, gemiddeld 13 keer, per jaar in haar relatie te worden verkracht. Volgens Movisie zal dit in Nederland ongeveer het zelfde zijn aangezien op dit vlak cijfers meestal vergelijkbaar zijn.

Kinderen die getuige waren van huiselijk geweld hebben grotere kans op geweld in partnerrelatie

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die getuige zijn geweest van geweld tussen hun ouders een grotere kans hebben op geweld in een partnerrelatie dan kinderen die dat niet hebben ervaren en zelfs dan kinderen die zelf zijn mishandeld. En dan weer meer meisjes dan jongens. Daarbij gaat het niet alleen om in de partnerrelatie geweld te ondergaan, maar ook om zelf pleger te worden. Dit hele complex heet intergenerationele overdracht van geweld, IGOG.

Hoe kunnen we IGOG voorkomen?

Uit de onderzoeken komt naar voren dat er verschillende factoren zijn die invloed hebben op IGOG. Deels zijn dit factoren die niet of alleen op langere termijn te beïnvloeden zijn. Voor een ander deel gaat het om factoren die wel (gemakkelijk) te beïnvloeden zijn, zoals:

kennis van opvattingen over sekserollen;

reactiepatronen;

gedragsstoornissen op jonge leeftijd;

het zien van geweld tussen ouders of als kind mishandeld worden.

Bij methoden die IGOG kunnen voorkomen, maken we een onderscheid tussen:

Methoden die gericht zijn op herstel na het zien of ondergaan van huiselijk geweld, zoals [Let op de Kleintjes](#), [Veerkracht](#), [Hé kijk mij nou](#) of gezinsgerichte hulp, zoals [Begeleide Terugkeer](#) en [Eerste Hulp na een Huisverbod](#).

Methoden die helpen om geweld in relaties te voorkomen of goede relaties te bevorderen, zoals [Stay in Love](#), [Benzies en Batchies](#), [Be A Man](#), Jongens en Girl's Talk.

Methoden die er expliciet op gericht zijn IGOG te voorkomen. 'A room of my own' is een methode voor jongeren in de opvang. Deze methode is echter nog in ontwikkeling.

Meer over dit onderwerp, inclusief tabellen met percentages is te lezen via de website van Movisie.

Boeken

Vorig jaar is bij Uitgeverij Boekscout.nl in Soest het boek '**De jongen is acht**' verschenen. De auteur schrijft daarover: Ik heb als schrijver geprobeerd geen dik, saai en onleesbaar rapport te schrijven, maar mijn eigen gebeurtenissen in een goed leesbaar, romanachtig verhaal neer te zetten. Ik heb inmiddels honderden positieve reacties binnen gekregen en in de pers goede recensies ontvangen. Er is kennelijk grote behoefte aan leesbare literatuur over het onderwerp seksueel (kinder)misbruik.

De Jongen is acht

Ad van Veen

Uitgeverij Boekscout.nl

isbn 978-94-6176-830-8

verkrijgbaar via de webwinkel van de uitgever of via de boekhandel

Ivonne Meeuwsen, Helen van seksueel misbruik. Het trauma voorbij.

Het boek wil vrouwen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik op het spoor van herstel zetten. Dat je het roer van je leven weer in handen kunt krijgen. Te bestellen via de website van de auteur.

aan- en afmelden voor deze Nieuwsbrief via j.deenik@vpsg.nl bij Jeannette Deenik-Moolhuizen

Stichting VPSG- advies en ondersteuning bij vragen rond seksueel geweld, godsdienst en zingeving.
www.vpsg.nl.